Zárt kapuk mögött a gyógyítóatlanok

avagy három könyv egy témáról

September 16, kedd délután 14 óra — lázban a szegedi Kárász utca. Hogy mi az oka? A választ két fiatal lány beszélgetéséből tudtam meg: Á, már megint foci? Tévedés ne essék, nem füvesítették be a sétáló utcát, nem tartott bemutatót az argentin világsztár, Maradona, nem osztogattak autogramot a Szeol-Délép-es „labdazsonglőrök". Hát akkor mi az, ami még a lányok „popsijánál" is jobban vonzza a járókelőt, szemet guvasztó férfiakat? Ezúttal egy könyv a bűnös, amelynek írója — *Végh Antal* — jó pár évvel ezelőtt már felbolydította a magyar közvéleményt, nemre és beosztásra való tekintet nélkül. A *Miért beteg a magyar futball?* és a *90 perc* szerzője ezúttal ismét kénytelen volt foglalkozni honi labdarugásunkkal, ami *Gyógyítóatlan?*

Persze nemcsak ő érezte így, hogy szólnia kell, hanem mások is — kérdés, miért nem előbb tették? A leggyorsabb „szélsőnek" ezúttal *T. András Emil* bizonyult, hiszen a mexikói világbajnokságról szóló (leleplező?) *Mundial zárt kapuk mögött* c. írása — amely a vb döntő tanulságait is tartalmazza dióhéjban — az NSZK-Argentina összecsapás után 5 nappal már „piacon" volt, 120 ezres példányszámban, amit újabb tíz napon belül követett a második kiadás, 50 ezres tételben.

Csúcsteljesítmény — mármint a gyorsaság — mind a szerző, mind pedig a nyomdai dolgozók részéről. Bárcsak ilyen gőzzel zakatolt volna — mint ahogyan azt tette az előkészületek során — válogatottunk a nagy mexikói randevún. A randi sajnos a fiúk részéről nem sikerült. Vagy a partnerek voltak igényesebbek? Bizonyára. De hol csúszhatott hiba a találkába? Többek között erre keresi a választ *Bocsák Miklós* újságíró is a Mundiál '86, azaz *Volt egyszer egy csapat...* c. könyvében. Mindhárman egy véleményen vannak, amit nekünk illik elfogadni: a „Mezey-piramis" összeomlott. De vajon miért rogyott meg az a monstrum, amely hazánkban lassan már a világ egyik csodájának számított? Sok volt talán a továbbjutásért beígért pénz, és a terhet nem bírták elviselni a játékosok? „Félhivatalos értesülések szerint — akik mondták, közel vannak a tűzhöz —

(Pintér József kompozíciója)

... kétszázharmincezer forint és kétezer dollár...?" *T. András Emil, Bocsák Miklós,* valamint *Végh Antal* tiszta vizet próbál önteni a pohárba. Mindhárman hangulatképet festenek a mexikói magyar táborról — igaz csak az előző kettő volt a helyszínen —, ahová csak három rendőrkordonon lehetett bejutni. De nem mindenkinek ám! „A gorillák pisztolyival a kezükben zavarták el a Mitla Szálló tetejéről a riportereket, a felső emeleti lakókat, és három kisgyereket", akik Détáriék edzését akarták meglesni.

Apropó. Tényleg, hol volt Döme három napig a vb előtt? Vajon mit csinálhattak Mexikóban azok a magyar újságírók, akik ugyan hivatalosan tartózkodtak ott, de megtiltották nekik, hogy írjanak saját csapatukról? Mert ugye: „Egy embertől sok mindent el lehet venni..., de ha munkáját veszik el, akkor mindent elvesznek tőle". Östreicher Emiltől — a Spanyolországban élő menedzserünktől(?) — ezt nem vonták meg. Szorgoskodott is. Többet nyilatkozott mint az egész magyar válogatott, amelyet — valljuk meg —, nem szívleltek odakinn. Nem úgy a szovjeteket, ők még a gyerekekkel is fociztak. Sőt, csodák csodája, a magyarok elleni mérkőzés után két órával edzést tartottak...

... nekik sikerült az időzítés, a magaslati (meleg?) edzőtábor, nem okozott gondot az összezártság, az étrend összeállítása, náluk nem féltette senki a FIFA-tagságát, orvosi problémák nem adódtak. No persze nálunk sem! — hallhattuk különböző nyilatkozatokban. Mert azok nem értenek hozzá, akik azt hajtogatják, hogy orvosi és szakmai hibák játszottak közre szereplésünkben. „Sem fizikailag, sem alkatilag nem lehet így összeroppanni. Bizonyára szakmai és orvosi hibák sorozatos összetalálkozásáról lehet szó." — nyilatkozta Pelé...

Lassan lerágott csont lesz ez a téma, hiszen gyárakban hivatalokban, óvodákban, iskolákban, úton-útfélen ezt beszélik. Sőt már Mari néni a kapu előtt is így kezdi meséit: hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy csapat... A közvéleményt tehát érdekli, hallani akar az igazságról, mert hallania kell... Ez viszont már nemcsak a magyar labdarúgás ügye, ez az egész társadalomé. „Miért tagadni hát labdarúgásunk társadalmi vonatkozásait?" Mint ahogy az sem titok ma már: „Kutas István (ex MLSZ-elnökünk) — Biszku Béla embere volt, ő találta ki." És vajon Mezeyt...? Azt a szövetségi kapitányt, akinek csak ennyi mondanivalója volt a Magyarország—Kanada 2-0-ás mérkőzés utáni sajtótájékoztatón tolmácsunkhoz: „— B... meg, most örüljél, nyertünk!" És nem ez volt az egyetlen kiszólása a mindenki Gyuri bácsijának... Szomorú és elgondolkodtató.

Nem akarom elhinni, hiszen egy éve a szegedi JATE-klubban mennyire másnak tűnt kapitányunk: faltuk a gondolatát. Tévedtünk amellett, hogy szakmailag el kell ismernünk Mezeyt...? De ha ez így van, akkor miért szerepeltünk Mexikóban úgy, ahogy? Mert egy biztos, mindig emlékezni fogunk a magyar labdarúgás legmegalázóbb világbajnokságára.

Persze reméljük még eljön az az idő is, amikor a „Fradi öltözőben... Ahol, mint másutt mérkőzés előtt, jellegtelen slágerzene szól. És egyszer zene közben, az öltözködés utolsó perceiben Dalnoki csendet int. Elzárja a magnót, és egy lemezt tesz fel a lemezjátszóra. Hát ez meg mi? És akkor megszólal a lemezjátszón a magyar nemzeti imádság, a Himnusz. Isten áldd meg a magyart... és a játékosok nem öltözködnek tovább, nem pisszeg, nem mocorog senki, elsápadnak a fiúk, valaki vigyázba áll, azután a többiek is, valaki a szívére teszi a kezét, és a Fradi megveri a Crvena Zvezdát, a Malmöt és legyőzi a Manchester Unitedet..."

GÁT LÁSZLÓ

HHH '86

Hungaroton Hanglemez Hetek 1986. szept. 8—október 1.

A rövidítések és mozaikszavak korát éljük. Szerencsére a fenti rövidítés hosszú időszakot jelöl: idén több mint 3 hétig tartott a hanglemez ünnepe. Ez idő alatt kedvezményesen, lemezenként 20 Ft-tal olcsóbban kaphattuk meg a megjelent újdonságokat, ha jól számoltam, épp 14-et.

A Hungaroton az utóbbi időben „világcéggé" vált: neves külföldi művészek dolgoznak nála, s kiadványaik sorra kapják a nagyszerű kritikákat szerte a világon, s esetenként még a párizsi akadémia nagydíját is.

Az ez évi kínálatból 4-et választottam ki. Örömmel ajánlok egy újabb *Latinovits-lemezt.* A színészkirály, ahogy utólag megkoronázták, Arany verseit mondja igen magas, mondhatni *„főúri"* színvonalon. Van azonban a lemezen egy konzseniális, *„koronás"* produkció is: A walesi bárdok. Ez a tolmácsolás szinte érvényteleníti a Bessenyei—Sinkovics által megteremtett A walesi bárdokat.

Érdeklődve figyelem az utódokat. *Erato* címmel jelent meg válogatás „az erotikus világköltészet remekeiből" főként fiatal művészek előadásában. A lemez számomra enyhe csalódás. Rendezője *Szabó István,* Oscar-díjas filmrendező, azaz elsősorban a látvány művésze, itt pedig mindent pusztán hanggal kell megoldani. Jelentem, új Latinovitsot nem vélek fölfedezni, ám *Cserhalmi György, Gálffi László* és (persze) *Udvaros Dorottya* egy-egy költemény erejéig valóban fölszikrázik.

Simándy József 70 éves. Erre az ünnepi alkalomra jelentette meg a Hanglemezgyár kétlemezes albumát, amely a művész régebbi felvételeiből válogat. Hogy *ki* válogatta, szerkesztette a lemezt, azt sajnos eltitkolják, pedig igazán kitűnő, átgondolt összeállítás. Néhány ária mellett főként együttesekben hallhatjuk a népszerű tenoristát. Így módunk van megismerni nemcsak a szép hangot (a felvételeket a művész 37 és 43 éves kora között készítette), hanem a nagyszerű drámai ábrázolóteheteket is. Egy valakit hiányoltam csak: *Ferencsik Jánost.* Azt a karmestert, akinek talán „a legtöbb köze volt" Simándy pályájához. Az együttesekben a kar nagy énekesei vonulnak fel: „az utolsó magyar drámai szoprán", *Takács Paula, Tiszay Magda, Fodor János* (Vajon ez a három kiválóság mikor kap már önálló Hungaroton-lemezt?, *Gyurkovics Mária, Svéd Sándor.*

Pompás összeállítás.

A HHH egyik exkluzív kiadványa *Verdi Machbeth*-jének teljes, olasz nyelvű felvétele. A tavalyi forró hangulatú felújítás óta jelentősen megnőtt ennek a műnek az ázsiója Szegeden, már csak azért is tarthat számot érdeklődésre ez az album. *Lamberto Gardelli* remek tempót diktál s az énekesek is kiválóak. A pálma a két „végtelen lélekzetű" férfifőszereplőé: *Piero Cappuccillié* és *Kováts Kolosé.* Mindketten fölényesen birtokolják a szólamot (persze Cappuccillié sokkal nehezebb), gyönyörűen énekelnek. *Sass Sylvia* Ladyje kissé „csinált". Hangja a középregisztertől felfelé úgy *b*-ig csodálatosan telt, színgazdag. A mély hangok azonban csúnyák, a magasak élesek, bizonytalanok. Az alakításnak, és az egész felvételnek csúcspontja azonban az Alvajáró-jelenet, amelyet Sass és Gardelli páratlan feszültségben tartanak. Macduff egyébként hőstenor szerepét *Kelen Péter* énekli. A felvételi technika azonban csak a hang külső, fizikai paramétereit képes megnövelni — a személyiség jellegét és méreteit nem. A kisebb szerepek megformálói közül ki kell emelni *Pitti Katalint:* az Udvarhölgynek pár mondata van csak, de így is sugárzik belőle az együttérzés. Az új Macbeth szellemileg friss, és néhány ponton állja az összehasonlítást a régebbi felvételekkel.

Ez a négy kiadvány méltóan reprezentálja, hogy a „HHH '86" tartalmas rövidítés. Tessék válogatni!

MÁROK TAMÁS

A filmkomikum jövője

Korunk filmművészete szerencsére túljutott már azokon a komikumokon, amelyek a társadalmi kérdésekbe bújtatták bele a gegjeiket sikert hajszolva és valóságos sikert elérve. Chaplin is ezt tette, persze a tőle megszokott zsenialitással, de azon túl, hogy filmjeit nem látni, mert túlzottan drágák lettek, nem hiányzanak a közönségnek. Talán nem ismerik, talán sokszor látták, talán nem szeretik, de nem hiányzik. Egyik filmje sem. Ez nem is óriási baj, de komikumra mindig vágyik az ember. Újfajta komikumra. Milyen lehet az újfajta komikum? Nem művelek futurológiát (még saját életemben sem) még csak nem is vagyok vak jós de szegediensis. Csak képzelődöm.

Mint az újabb idők embere. Talán a romantikából örökölte ezt, de lénytelen a forrás, mert jelenleg alapsajátossága a szellemi hipochondria. Képzelődik. Én is csak ezt tehetem, ha keresem a jövő komikumát. Ebben az örök sajátosságban legalább hasonlítok a filmkomikumok hősére. Feltűnik a vásznon, elképzeli jövőjét, aztán visszatérünk vágyakozó arcához. Miután már a jövőben él, úgy is kezd el cselekedni. Aztán ennek során mindig másképpen kénytelen cselekedni, mint ahogy elképzelte. Általában elbukok ebben. Jelenleg itt tartunk. A hős egy sárkányrepülő után szalad (Coppola filmjében), miközben belezuhan a szökőkútba, a karmester megálmodja felesége halálát (Maradok hűtlen hive), aztán ő veszi be az altatót, s nem tudja a kést a feleségébe mártani. Itt a jelenkori filmkomikum alapsajátossága: a valóság leleplezi álmainkat, ezt az ember átéli, sőt inkább végigszerencsétlenkedi. Általában ebbe bukik bele.

Mi lesz a jövőben? Talán akkor döbben rá esetlenségére, akkor tudja nézni azt a piaci férget, amely át akar menni az út túlsó oldalára, talán akkor már látja, hogy az úthenger ott van a közelében és nem szabad elindulnia. A saját érdekében. Talán akkor látja az esetlenséget, önmagára tekint és nem tudattalanul éli át a legnagyobb veszteséget. Talán akkor majd tud magán nevetni, amint farkára rátapos az úthenger, sőt akkor talán majd a vásznon is felnevet valaki, aki korábban fájdalmasan bukdácsolt.

Talán ez lesz a komikum. Ha nem ez lesz, fájdalom arra gondolni, mennyi időt elvett az olvasótól ezen képzelődés. Hát még tőlem? A pici féregtől.

ÖRDÖG OTTÓ

Észak Velencéje

1986. július 2, éjszaka 11 óra, indulás a Keleti Pályaudvarról, ugyanonnan, ahová egy évvel ezelőtt szovjet diáktársaink megérkeztek. Felejthetetlen három hetet töltöttünk akkor együtt, abban a reményben, hogy egy év múlva viszontlátjuk egymást Leningrádban. A magyar kísérők közül csak én voltam hűséges az ígéretünkhöz, az ő részükről azonban többen emlékeztek...

TTK-sok és jogászok közösen vállalkoztunk az idén a kirándulásra, hogy megismerjük azokat a tájakat, embereket és szokásokat, amelyekkel kb. 10 éve ismerkedtünk az iskolában tankönyveinkből. Melyik kisiskolás, és később felnőtt nem álmodozik arról, hogy lássa mindezt. Nem mindenkinek adatik meg ez az élmény; az egyetemen azonban mindenkinek. Nemcsak az orosz szakosoknak van lehetősége a Szovjetunióba utazni, hanem nekünk is, akik más pályát választottunk.

A cserekapcsolat magánbarátságon alapszik, amelynek keretében szovjet biológi-földrajz szakos diákok érkeznek három hétre Magyarországra terepgyakorlatra és nem oroszszakos egyetemi hallgatók utaznak erre az időtartamra Leningrádba, a Herzen Főiskolára a nyelvet gyakorolni és ismerkedni az országgal.

Az idén pontosan 27 napot töltöttünk az ország határain kívül, ebből 2—2 éjszaka volt oda-vissza az utazás, hálókocsis vonaton. Az első élményt a csodálatos kárpáti táj jelentette: hegyekkel, völgyekkel, kanyargós folyókkal, majd az ukrán föld. Az utazás szerencsésen telt el, leszámítva egy-egy zavaró körülményt, mint pl.: nem lehetett lehúzni minden ablakot, így a fülledt levegő kellemetlenné tette az összezártságot.

3-án már észleltük a fehér éjszakákat, amely egész ottartózkodásunk alatt tartott. Nekünk ez a sarkköri tünemény eleinte furcsa volt, de ott egészen megszoktuk. (Ehhez igazodva későn kellett feküdni és kelni is.)

A szállásunk egy kollégium-rengetegben volt. Általában ketten-hárman aludtunk egy szobában, a tisztaság is elfogadható volt. Az egyetlen, ami szokatlan volt, hogy a „vannaja" (zuhanyozó) kb. 500 méterre volt a lakóépületektől. Főzni viszont kényelmesen tudtunk, büfé és egy kis bevásárlóközpont is szolgálta igényeinket.

Hétközben délelőttönként a főiskolán voltunk, ott tanított bennünket két csoportra osztva egy-egy fiatal tanárnő. A foglalkozások vidáman, sokszor hangos nevetésekkel teltek. Olvastunk, kézzel-lábbal fordítottunk (hiszen a tanárnők magyarul nem tudtak), éneket tanultunk, diákat és fényképeket nézegettünk. A tanítás általában 10 órától 13 óráig tartott, megszakítva egyszer szünettel. Diákmenzán ebédeltünk nagyon olcsón; olyan volt, mint nálunk az a' la carte. Látható tehát, egyáltalán nem volt megterhelő a tanulás.

Délutánonként és hétvégén viszont annál dúsabbb programot kínáltak nekünk, s így néha bizony el is fáradtunk.

Egy hajókiránduláson Észak Velencéjével ismerkedhettünk meg, majd utána következtek a részletező programok. Múzeumok, híres épületek, kertek, palináták: I. Péter, II. Katalin és a nagy cárok emlékművei, templomok, stb. Néhányan közülünk egy ortodox misét is végighallgattak. Nem győztünk ámulni és bámulni a rengeteg emléken és értéken. Láttuk a novgorodi ősi orosz skanzenfalut, és utána a pazar Puskini kastélyt. Elkápráztatott bennünket az Ermitázs nagysága és gazdagsága — bár végignézni szinte lehetetlen volt időhiány és fáradság miatt. Ugyanis csak egy délutánt szántak arra, mire egy hét is kevés lett volna. Élveztük volna a ragyogó napsütésben a petrodvoreci szökőkutak pompázatos változatosságát, de sajnos az éppen zuhogó esőben bőrig áztunk és később már nem tudtunk visszamenni. Az Aurórát, javítása miatt nem láttuk.

Szovjet diáktársaink és a kísérőtanárok is rengeteg változatos programot szerveztek nekünk. Fürödtünk a kicsit hűvös, hullámzó Balti-tengerben, meglátogattuk az intézményeink közötti kapcsolatalapító Mark Markovics „dácsáját". A főiskolán „Intyer csáj"-t szerveztek nekünk afrikai négerekkel és szovjetunióbeli más nemzetiségűekkel. Ez az ismerkedés olyan jól sikerült, hogy később közkívánatra megismételtük a kollégiumban „Intyer-vécser" címmel.

Örök szerelmek és hű barátságok szövődtek ezalatt az egy hónap alatt nemcsak Leningrádban, de Novgorodban, Puskinban, Tallinban és más környező kisebb helyen.

Igazán fájó szívvel búcsúztunk el Anatolij Andrejevicstől, Gáljától, Vikától és a többiektől, s reméljük, jövőre most már Magyarországon újra találkozunk velük.

Aztán hamarosan megint itt volt a magyar határ, ahol a legkisebb kellemetlenségünk sem volt, hiszen diákok vagyunk kevés pénzzel...

Fáradtan, kevés alvás után érkeztünk meg a Keletibe ugyancsak lemorzsolódva. Egy kísérő tanárunk Leningrádban maradt le, mert neki a kissé felelőtlen, kapkodó szervezés következtében csak két nappal későbbre kaptak vonatjegyet; a többiek meg Debrecentől Szolnokig maradoztak le tőlünk... De mi boldogan öleltük karjainkba az egy hónappal ezelőtt itthagyott, aggódva topogó szeretteinket...

P. KOVÁCS MARIANNA

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP és KISZ-bizottságainak lapja

Felelős szerkesztő: GRÓF RÓZA

Szerkesztőség: 6720 Szeged, Dugonics tér 12. Telefon: 12-119

Megjelenik havonta kétszer Ára: 2,30 forint. Előfizetési díj egy évre 36,80 forint

Terjesztik az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai

Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat Szeged, Tanácsköztársaság útja 10. sz. 6740 Telefon: 24-633 Telex: 82-282

Felelős kiadó: Kispál Antal igazgató

Szegedi Nyomda Szeged, Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720

ISSN: 0230—791X

1986. X. 8. — 1832

Felelős vezető: Surányi Tibor igazgató